

Beschrijving van het felicitieregister, aangeboden aan A. Kuyper, ter gelegenheid van zijn zeventigste verjaardag

(1907)

Samengesteld door Nico Carstens en Hans Seijlhouwer

Historisch Documentatiecentrum voor het
Nederlands Protestantisme (1800-heden)
Vrije Universiteit Amsterdam
De Boelelaan 1105
1081 HV Amsterdam

Collectie nummer: 1100
November 2015

Het felicitatieregister voor Abraham Kuyper, 1907

Het felicitatieregister

In 1907 kreeg Abraham Kuyper ter gelegenheid van zijn zeventigste verjaardag een groot feest aangeboden. Een van de geschenken was een felicitatieregister. Dat werd een prachtig uitgevoerd album, groot formaat, ingebonden in leer, versierd met zilver, koper, ivoor, bloedkoraal en koperen sloten. Het binnenwerk bestaat uit 96 genummerde vellen perkament, bedrukt in zwart en de versieringen werden met de hand in kleur aangebracht. In het *Kuypergedenkboek 1907* wordt het als volgt omschreven:

Dit album is een kunststuk in den waren zin des woords. Het werd vervaardigd naar de ontwerpen van den heer Jac. Ph. Wormser, architect en sierkunstenaar te Hilversum.

De kunstdruk is door de firma Boek- en Kunst drukkerij v/h Roeloffzen, Hübner en van Santen, gedrukt in de lettertype 'Egyptienne' in 10, 12, 16, 20, 24 en 36 punt grootte, op blank kalfsperkamenten bladen. De verluchtingen zijn aangebracht in primaire kleuren, in rood, blauw en eenig groen, door de heeren Jac. Ph. Wormser, P. Vorkink en Jan de Meyer, Architecten.

De heer C. J. Mensing te Amsterdam bracht de goud- en zilverversiering aan op de wijze der oude miniaturen, uit de hand hier en daar en reliëf bewerkt en gepolijst. De wapens werden nieuw ontworpen, naar de eischen door de heraldiek gesteld.

De band is uitgevoerd door den heer C. J. Mensing en bestaat uit houten planken, bekleed met leder. Het inbinden geschiedde op een zeer bijzondere wijze. De perkamentenbladen vereischten eene eigenaardige rugconstructie, daar de voorzijde van elk blad door de omvouwingsgesloten is, waardoor alleen aan de buitenzijde gedrukt werd. De bladen zijn verbonden, evenals bij de klassieke banden, op 6 zware dubbelkoorden, die tevens de ribben op den rug vormen, en dienen om het boek mei de planken van den band te verbinden.

De sneden van het boek zijn in mat goud gehouden, en de kapteelen uit de hand met zijde bewerkt. De schutbladen zijn van fijn ivoorkleurig perkament, en met zijden kruissteken aan de rugzijde aan het boek verbonden. De prachtig van kleur zijnde, hertslederen rug wordt door een koperen parelrand gescheiden van het mooie gebrandbruine kalfsleder der platten. Deze parelrand gaat over den geheelen band, verbindende de knoppen waar het boek op rust, de sluitingen en de randversieringen. Deze uit de hand gedreven versieringen werden vervaardigd door den heer G. H. Lautman. Elk plat vertoont vier van deze bovengenoemde knoppen van ivoor, elk omringd door 8 bloedkoralen, gevat in koper, gelegd op een vierkant van 1e kwaliteit gekeurd zilver, tusschen 4 koperen hoekstukken. De sluitingen vertoonen het monogram A. K. Tegenover de sluitingen omsluiten lederen riemen, van de kleur der platten, den rug.

Tusschen de parelranden ligt een met koperen stempels in het leer geperst ornament. In het midden is met een kunstig gegraveerden stem-

pel een en relief uitgewerkt ornament aangebracht met platina fond. In het midden dezer versiering staat aan de voorzijde van den band met kloeke gouden letters: Dr. A. Kuyper, aan de achterzijde: MCMVII.

De lezenaar, waarop het prachtwerk rust, werd vervaardigd door den heer K. Boonstra, uit palisanderhout, ingelegd met monogram en versieringen van ebbenhout en ivoor. Op sommige plaatsen is het ebbenhout a jour bewerkt. Dit wat het uiterlijke van het album aangaat.*

Het register heeft lange tijd deel uitgemaakt van de permanente collectie van het Rijksmuseum, maar is nu weer terug bij het archief van Abraham Kuyper.

In het album, werden van '1061 corporatiën' enkele woorden opgenomen. Het betreft de namen van 425 Antirevolutionaire Kiesverenigingen; 42 Antirevolutionaire Propagandaclubs; het Centraal Comité van Antirevolutionaire Kiesverenigingen; de Antirevolutionaire Kamerclub; de Provinciale Comités van de kiesverenigingen; de Vereniging van Nederlandse patroons 'Boaz' met afdelingen; het Nederlands Werkliedenverbond Patrimonium; de Christelijke Kantoor- en Handelsbedienden met afdelingen; de Bond 'de Kleine Pers'; de Vereniging voor Hoger onderwijs op Gereformeerde grondslag; het curatorium en senaat van de Vrije Universiteit; hoogleraren aan de Theologische school te Kampen; besturen en leraren van de christelijke gymnasia; leraren der Hogere Burgerschool op gereformeerde grondslag; Christelijk Nationaal Schoolonderwijs en de afdelingen; bestuur van de Unie, een School met den Bijbel; bestuur van de Schoolraad; Gereformeerd Schoolonderwijs; Gereformeerd Schoolverband; Vereniging van Christelijke Onderwijzers en Onderwijzeressen in Nederland en Overzeese bezittingen met afdelingen; Unie van Christelijke Onderwijzers en Onderwijzeressen in Nederland met afdelingen en de Nederlandse Bond van Jongelingsverenigingen op Gereformeerde grondslag.†

Die 'woorden' zijn interessant en geven een aardig tijdsbeeld, maar interessanter is het dat de leden van die corporaties werden vermeld met naam en functie. En dat is voor de Antirevolutionaire partij bijzonder interessant.

Daarnaast werden meer dan 15.000 namen opgenomen van mensen die Kuyper persoonlijk feliciteerden, alfabetisch gerangschikt per provincie en plaats

De Antirevolutionaire Partij

De Antirevolutionaire Partij (ARP) werd in 1879 opgericht. De kiesverenigingen stuurden afgevaardigden naar de Deputatenvergadering die bijeen kwam rond landelijke verkiezingen.

Wie er precies lid was van de ARP, of wie, welke functie binnen een kiesvereniging vervulde is nauwelijks terug te vinden in de archieven; van de

---

* *Kuyper-gedenkboek 1907*: bevattende een overzicht van de feestviering op 29 October 1907 ter gelegenheid van den zeventigsten verjaardag van Prof. Dr. A. Kuyper, oud-minister van binnenlandsche zaken, te 's-Gravenhage, benevens een verzameling van tal van couranten-artikelen uit binnen- en buitenland, dat jubileum betreffende, Den Haag 1908, 25-27.

† *Kuyper gedenkboek 1907*, 27-36

meeste Kiesverenigingen zijn geen, recente, of incomplete archieven bewaard gebleven. Pas in 1921 verschijnt het eerste Jaarboek*
Het register geeft voor het eerst een beeld van de organisatie van de ARP op lokaal niveau vóór de veranderingen in het kiesstelsel (1917-1919)

Hierna volgen de gegevens van het album in oorspronkelijke volgorde, dus per organisatie en afdelingen en een strikt alfabetisch overzicht op de namen van de functionarissen.

De namen van de particulieren zijn niet gedigitaliseerd.

---

* *Jaarboek ten dienste van de Anti-Revolutionaire Partij in Nederland*, samengesteld door H. Diemer en Joh.C. Francken, Rotterdam 1921. Aanwezig in archief V.H. Rutgers, coll. nr. 214, doos 9.

